

TEMPERAMENT I HÖGSTADIET
Hur elevernas temperament beaktas i undervisningen av
svensklärare

Maria Klaavo
Kandidatavhandling
Svenska språket
Humanistiska fakulteten
Uleåborgs Universitet
April 2019

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	3
1.1	Syfte	3
1.2	Material och metod	3
2	TEORETISK BAKGRUND	5
2.1	Vad är temperament?	5
2.1.1	Temperament i klassrum	7
2.2	LÄROPLAN	7
2.2.1	Lokala läroplaner	8
3	RESULTAT	9
4	SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	15
5	LITTERATURFÖRTECKNING	17

1 INLEDNING

När jag gick i grundskolan, hörde jag ofta från lärare att jag måste vara tyst. Men det var svårt för mig – jag gillade att prata och skämta med mina klasskamrater och ändå lärde mig ganska bra. Även om jag fick mer befallningar än andra elever från lärare, trivdes jag bra i skolan. Var det tack vare min lärare att jag trivdes så bra i skolan även om mitt temperament var inte mycket lämpligt för skolan?

Redan i mina dagar fanns det i klassrummet många olika typer av elever. De, som visade starka känslor, de som hade det svårt att vara tyst, de som ville studera i fred och så vidare. Men hur tas de i beaktande i undervisningen på så sätt att alla når sin kapacitet? I denna kandidatavhandling kommer jag att forska i, hur lärarna ser på temperament och hur de beaktar elevernas temperament i klassrummet.

1.1 Syfte

Syftet med denna kandidatavhandling är att forska i temperament och hur de beaktas av svensklärare i högstadium. Med temperament i denna kandidatavhandling menas de personliga egenskaper som påverkar elevens skolframgång och är medfödda, alltså synliga redan i småbarn. I denna kandidatavhandling använder jag Thomas och Chess temperamentteori, alltså att det finns 9 olika temperament, som ska presenteras närmare i teoridelen. Forskningsfrågan är nedanstående: Hur beaktar svensklärarna elevernas temperament i undervisningen? Vad jag vill uppnå är uppfattning hur temperament inverkar på undervisningen och speciellt hurdana tillvägagångssätt lärarna har med dem.

Temperamenten har forskat mycket i, speciellt hos småbarn (till exempel Alanko, 2018). Men temperamenten i skolvärlden har också forskat i, till exempel Mylly & Peltoniemi (2007) har gjort en kvalitativ forskning av sambandet mellan persistens och skolframgång och Lemponen (2011) har forskat sambandet mellan temperament och betyg

i gymnastik hos femteklassister. I denna kandidatavhandling fokuserar jag på lärarnas synvinkel och alla temperament är beaktade.

1.2 Material och metod

I teoridelen beskriver jag temperament med hjälp av Liisa Keltikangas-Järvinens böcker *Temperamentti – ihmisen yksilöllisyys* – (2004) och *Temperamentti ja koulumenestys* (2006).

Jag använder även Barbara Keoghs bok *Temperament in the Classroom* (2003). Dessutom bekantar jag mig med det som står i grunderna för läroplanen av Utbildningsstyrelsen (2014). De lokala läroplanerna av informanternas arbetsplatser kan inte avslöjas på grund av informanternas anonymitet.

Denna forskning är kvalitativ och som forskningsmetod har jag använt en halvstrukturerad intervju. Informanterna är två svensklärare med olika bakgrunder från två olika skolor i Norra Österbotten i Finland. Informanterna har intervjuats individuellt i en halvstrukturerad intervju, som tog 40–50 minuter. I intervjuerna använde jag en lista av temperament. I denna kandidatavhandling kommer informanternas personuppgifter inte avslöjas, eftersom deras anonymitet skyddas av etiska skäl.

Målen i kvantitativa forskningarna är att få ett generaliserat, kausalt resultat, när kvalitativa forskningarnas mål är att få tolkningar och förståelse för olika synvinklar och kontexter. En kvalitativ forskning är den bäst när forskare vill forska i betydelsen av beteende. (Hirsjärvi & Hurme, 2000)

Intervju är den rätta forskningsmetoden, när man vet i förhand att svaret kommer att vara mångsidigt och man vill kunna skapa klarhet i svaret. Det finns också nackdelar i denna metod: intervjuaren borde vara skicklig och erfaren, eftersom metoden tar mycket tid och analysering av bandinspelning är problematiskt. (Hirsjärvi & Hurme, 2000)

En halvstrukturerad intervju betyder att intervjuaren har samma frågor för alla informanter och svaret är informantens "egna ord" (Hirsjärvi & Hurme, 2000). En halvstrukturerad intervju kändes som den bästa forskningsmetoden för denna kandidatavhandling, eftersom det var viktigt att få svaren för alla olika temperamenten och höra lärarnas egna åsikter.

Intervju som forskningsmetod är mycket likadan som en vanlig diskussion. Skillnaden är att i intervjun finns det två synliga roller: en intervjuare som samlar information och en informant som ger information. Intervjusituationen börjar alltid med vissa ritualer: innan man börjar intervju, pratar man till exempel om vädret. Efter kort småprat kan intervjun börja. I slutet av intervjun brukar man också ha litet småprat. (Ruusuvuori & Tiittula, 2009)

Material i denna kandidatavhandling har analyserats med hjälp av den vanligaste analysmetoden i fallstudierna, "relying on theoretical propositions". I denna metod är teori viktig och teorin påverkar även analysering av material. Denna metod är den bästa för analysering av material, när det är viktigt att kunna skilja väsentlig och oväsentlig information. (Yin, 2009:130)

2 TEORETISK BAKGRUND

2.1 Vad är temperament?

De personliga egenskaper som förklarar skillnader mellan människor kallas för temperament. Sådana egenskaper kan vara till exempel sävligt reagerande till situationer eller tvärtom, snabbt reagerande. Alla kan märka ifrågavarande egenskaper. Andra temperament är till exempel anpassning till nya situationer: andra anpassar sig snabbt, medan andra behöver mer tid. (Keogh, 2003)

Man bör inte blanda ihop temperament med andra personliga egenskaper, såsom intelligens, motivation eller intresse. Temperament är ett beteendemönster, som kommer fram annorlunda även i vardagliga situationer, såsom reaktion mot en ny uppgift. I skolvärlden påverkar temperamenten elevernas attityder mot nya situationer och interaktionen med lärare och skolkompisar. Det har också påvisats att temperament står i samband med skolframgång, eftersom elevernas betraktelsesätt, deltagande, envishet, uppförande i klassrummet och lärarnas inställning till eleverna påverkar framgången. (Keogh, 2003)

Temperament är styrka eller knapphet av en viss egenskap. Människor har vanligen bara ett par synliga temperament, som är lätta att identifiera. Då är andra temperamentegenskaper genomsnittliga, med andra ord de inte representerar någon ytterlighet. Därvid syns den temperament inte mycket. (Keltikangas-Järvinen, 2006)

Det finns ingen vattentät bevisning av temperamentens ursprung, men det är en säker uppgift att man ser temperament redan i småbarn och att temperament bevaras livet ut. Det har konstaterats att individuella skillnader är till en viss grad i samband med mängd och aktivitet av signalsubstanser i hjärnan. Temperament är ärftligt åtminstone i någon

mån, men även stressnivån av den blivande modern har verkan till uppkomst av barnets temperament. (Keltikangas-Järvinen, 2006)

Liisa Keltikangas-Järvinen presenterar flera temperamentteorier i sin bok *Temperamentti – ihmisen yksilöllisyys* – (2004). I boken reflekteras utvecklingspsykologihistoria från 1600-talet till modern tid. Keltikangas-Järvinen nämner bland annat teorier av Strelau & Cloninger och Buss & Blomin. I boken presenteras också en temperamentteori som har utvecklats av psykologerna Thomas och Chess. Thomas och Chess tycker att det finns 9 olika egenskaper, som är: aktivitetsnivå, rytmicitet, är man närmande eller undvikande i nya situationer, adaptation, responströskel, reaktionens intensitet och styrka, sinnesstämningens natur, distraktionströskel och uppmärksamhetens omfattning och persistens. Mer ingående förklaring av dessa temperament finns i delen resultat. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Miljön inverkar mycket på hur temperament visar sig. Miljö och temperament kan ha tre olika korrelationer: passiv, reaktiv eller aktiv korrelation. Passiv reaktiv betyder att fostrare har samma temperament med barnet och miljön är då passande för barnets temperament. Korrelationen kallas för passiv, eftersom barnets temperament inte omarbetar miljön. Reaktiv korrelation betyder att fostrare försöker ändra på barnets temperament medvetet eller omedvetet. Aktiv korrelation betyder att barnet själv påverkar på sin uppväxtmiljö. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Utveckling av barnets temperament har mycket med miljön att göra. Temperament påverkar på hur fostrare reagerar på barnet och hur de fostrar hen. För denna förenlighet har Chess och Thomas termer "goodness of fit" och "poorness of fit". Goodness of fit betyder att barn och miljö har hög förenlighet och poorness of fit betyder att förenligheten är låg. Man kan inte säga att det finns ett dåligt temperament eller en dålig miljö, utan de två kan ha dålig förenlighet. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Temperament har inte ett direkt samband med intelligens, minne eller inläring, men det kan vara en störande faktor i studier och kan därför påverka skolframgången.

Temperament medverkar till barnets förhållande till andra elever, lärare och studerande. Man kan säga att inlärnings- och skolvärldsmässigt är vissa temperament mer utmanande än andra. I klassrummet har vissa temperament mer inverkan på studier. Sådana temperament kallas för ”skoltemperamenten”. Svåra skoltemperamenten kan vara till exempel när man har låg persistens, hög aktivitet och hög distraktionströskel. Då är det väldigt svårt i skolan att få resultat som motsvarar ens potential. (Keltikangas-Järvinen, 2006)

2.1.1 Temperament i klassrum

Temperament påverkar också hur lärarna ser elever och hurdan interaktion de har. Lärarna brukar uppskatta temperament som de tycker är positiva i skolvärlden (till exempel hög persistens, låg aktivitetsnivå). De har också mer interaktion med de som har sådana temperament och interaktionens kvalitet är ofta bättre. (Keltikangas-Järvinen, 2006)

Keltikangas-Järvinen talar också om hur lärare kan beakta temperamenten i undervisningen. Det sägs att lärarna behandlar elever på samma sätt, eftersom de är rädda att de får beskyllningar för ojämlikhet. I verkligheten är det mer jämlikt att behandla individer annorlunda, på sätt som stöder just deras temperament. Att kunna beakta eleven, måste läraren känna hen och hens temperament. Keltikangas-Järvinen listar flera saker hur lärare kan inverka för att hjälpa eleverna: synligt schema, tillstånd att röra sig litet under lektioner, platsordning, ljudnivå och dekoration i klassrummet.

2.2 LÄROPLAN

Läroplanen för finska grundskolor förnyades år 2014. I den nya läroplanen, som sätter ramarna för lokala läroplaner, står det följande om temperament: “Alla elever ska få hjälp med att iaktta hur de lär sig och att utveckla sina lärstrategier.” Eftersom miljön påverkar på temperament, finns det också att “Målet med utveckling av lärmiljöerna är att de bildar

en mångsidig och flexibel pedagogisk helhet.” (Utbildningsstyrelsen, 2014) Läroplanen uppmanar lärare att lära elever med olika egenskaper att lära sig hur just de, med deras temperament, lär sig bäst och anpassar sig till skolsystemet. Läroplanen uppmuntrar också till att planera undervisning på så sätt att alla temperament beaktas och elever trivs i klassrummet.

2.2.1 Lokala läroplaner

Lokala läroplanen är gjord i varje kommun (eller skola, oftast är det samma för hela kommunen). Lokala läroplanen baserar sig på riksläroplanen, med andra ord på Utbildningsstyrelsens Grunderna för läroplanen. Utbildningsstyrelse (u.å.) stakar ut att “Utbildningsanordnaren, i de flesta fall kommunen, ansvarar för uppgörandet av läroplanen, som fungerar som grund för skolans fostrings- och undervisningsarbete. Varje kommun och skola som erbjuder grundläggande utbildningen måste ha en läroplan.” Utbildningsstyrelse säger också att “Läroplanen består ofta av en del som följs av alla skolor i kommunen och skolspecifika delar som skolorna själva utarbetar.”

3 RESULTAT

I detta kapitlet presenteras resultat från intervjuerna med informanterna. I intervjun frågades hur svensklärare ser temperament i klassrummet och hur de kan beakta dem i undervisning. Intervjuerna skedde i informanternas arbetsplatser, tog cirka 40 minuter och vi hade en lista med de nio temperamenten som hjälpmedel. Innan varje resultatstycke kommer temperamentet presenteras.

Den första informanten, informant 1, är en man som är lite under 30 år gammal och har arbetat cirka 3 år som språklärare. Nuförtiden lär han mest kurser i engelska, men också i svenska. Han arbetar i en ganska stor samskola med lite mindre än 1000 elever. Informant 1 lär årskurser 5–9 och det finns ungefär 20 elever per klass.

Informant 2 är en 51-årig kvinna, som har arbetat ungefär 20 år som språklärare, mest i engelska men också i svenska. Skolan hon arbetar i är en samskola med cirka 600 elever. Informant 2 lär högstadielärover och det finns 20 elever per klass i medeltal. Storleken av klasserna varierar.

Med hög aktivitetsnivå avses en elev som blir lätt entusiastisk och som lär sig bäst genom att göra själv. Det är typiskt för barn med hög aktivitet att ha det svårt att sitta stilla. Hen uppträder störande lätt och gör uppgifter snabbt, till och med slarvigt. Däremot betyder låg aktivitet en elev som har långsammare tempo. Eftersom snabbhet är en sak som testas i prov, är det vanligt att ett barn med låg aktivitet tolkas som dummare än andra, vilket är en felaktig tolkning. Barn med låg aktivitetsnivå är också lättare för föräldrar, eftersom sådana barn somnar snabbt och är nöjda med litet aktivitet. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Enligt informant 1 är aktivitetsnivån mycket synlig i skolvärlden. Speciellt yngre elever är mycket aktiva och det är viktigt att ha mycket att göra och ibland studera till exempel utomhus, där det är lättare att röra sig. Båda informanterna tycker att det är lätt att aktivera dem som har hög aktivitetsnivå, men det är svårare att beakta dem som har låg

aktivitetsnivå. Informant 1 sade också att hög aktivitetsnivå blir lättare att beakta när eleverna växer upp, men passivitet blir ett problem, speciellt med äldre elever, eftersom "inlärning måste vara ett aktivt beslut". Informant 2 brukar sätta en sådan platsordning, att de som är mer aktiva sitter inte tillsammans och de som är mer passiva sitter inte tillsammans. Då kan alla koncentrera sig på undervisningen bättre.

Hög rytmicitet visar sig så att rutiner är viktiga och bestående. Man vaknar alltid på samma tid, gör morgonrutiner i en viss ordning och om rutinerna blir störda, kommer man ur balans. Låg rytmicitet visar sig på det sättet att man har absolut inga rutiner och allting kan hända när som helst. Då blir man inte ur balans när saker händer i en överraskande ordning. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Båda informanterna tänker att i skolan måste man ha rutiner "för hela klassens skull". Undervisningen börjar alltid med samma rutiner i viss ordning. Informant 1 säger ändå att det finns många elever som inte tycker om rutiner, kanske även blir stressad på grund av det, men rutiner måste finnas i skolan. Informant 2 däremot har inte sett elever som inte tycker om rutiner och protesterar mot dem. Informant 2 tycker också att projektarbete är passande för de som inte gillar rutiner, eftersom då får man själv planera hur projektet genomförs, men annars måste man "ge ramar" i skolan.

Den första reaktionen i nya situationer, till exempel när man träffar nya människor, kan vara antingen närmande eller undvikande. När reaktionen är närmande, är man intresserad av den nya saken och vill gå närmare för att bekanta sig med den. Undvikande reaktion är naturligtvis en motsats: man är nervös och vill först vara en utomstående betraktare. Kanske försöker man även undvika hela situationen. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Informant 1 tycker att i hans klassrum ser man inte så ofta om man har närmande eller undvikande reaktion mot nya saker, eftersom han har lyckats bygga en trygg miljö. Han tycker att elever i hans klassrum är närmande, intresserade av saker och allt är på grund av känslan av trygghet. Informant 2 tycker också att det finns inte mycket nya situationer, där

miljön inte är trygg. Det händer i alla fall när det finns gäster i klassrummet. Då brukar hon undvika att fråga individer utan ber hela gruppen att svara eller säga efter henne.

Adaptation definierar hur man anpassar sig till nya situationen efter den första reaktionen, som kan vara antingen undvikande eller närmande. Adaptation är inte i samband med första reaktion utan man kan vara undvikande och ändå anpassa sig snabbt. När man anpassar sig långsamt, tar det tid att bli bekväm i nya situationer. En sådan människa vill veta förändringar i förhand och reagerar lätt till förändringar. Hen kan bli stressad även för små förändringar såsom förändringar i sittplatser i klassrummet. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

De som har låg adaptionsförmåga, protesterar inte alltid synligt, enligt informant 1. Han säger att bara de som har bra självkänsla vågar protestera, men det finns många elever som har låg adaptionsförmåga, men som inte protesterar med ord. Informanterna 1 och 2 brukar berätta allt som kommer att hända under skoldagen, och även skriver det på tavlan. Informant 1 berättar om förändringar väl i förhand och båda två skriver planen för enskilda lektioner. De tycker att det hjälper med människor som har det svårt att adaptera. Informant 2 ser låg adaptionsförmåga till exempel när det är dags att byta par i platsordning. Då protesterar några elever. Informant 2 har också fått meddelandet från föräldrar som säger att "berätta inte om stora förändringar i förhand", eftersom ett par studerande har spelat sjuka när de har fått veta i förhand. Men informant 2 säger att det inte är vanligt och de flesta vill veta om förändringar i förväg.

Med responströskel avses barnens reaktion till sensoriska stimulus, omgivningens objekt och sociala situationer. Sensorisk stimulus är ljud, temperatur, smak, syn eller känselupplevelse. Om barnet har låg responströskel, är det svårt för hen att koncentrera sig på studier, eftersom även den minsta retning stör. Ett sådant barn skulle märka om någon andas bakom hen eller att det snöar ute. Naturligtvis är låg responströskel utmanande i klassrummet, där koncentrationen är betydande och där det finns mycket retningar. Ändå är barn med låg responströskel ofta omtyckta klasskamrater. Hög responströskel för sin del garanterar bra koncentration, för retningar förorsakar inte reaktioner lätt. Å andra sidan kan ett sådant barn hoppa över lärarens instruktioner av misstag. Hög responströskel är en passande egenskap till skolan. En sådan elev har det lätt att koncentrera och blir inte lätt störd, vilket är uppskattad egenskap i skolvärlden.

Responströskeln garanterar antingen en bra koncentrationsförmåga eller koncentration som är väldigt lätt att avbryta. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Informant 1 har märkt att det finns ett stort antal elever som reagerar lätt till ljud och andra stimulus, alltså elever som har hög responströskel. Många har också svårt att tolka signaler i samtal, enligt båda informanter och informant 1 har märkt att det kan vara även svårt att få en respons när man pratar med en elev. Det här är fråga om låg responströskel och informant 1 tycker att den nuvarande kulturen med mobiltelefonen har gjort situationen värre. Han tycker att det är vanligare att barn har låg responströskel än hög responströskel. Enligt informant 1 är det viktigt för lärare att väcka diskussion, uppmuntra elever till att prata med varandra och försöka få alla att delta. Informant 2 sätter platsordning på det sättet att till exempel de som reagerar till ljud kan sitta långt borta från fönstret och de som har det svårt med ljud går ibland hos speciallärare.

Reaktionens intensitet och styrka är en kvalitet som beskriver hur synlig barnens känslouttryck är. När intensiteten och styrkan är hög, är människans känslouttryck väldigt synligt och högljutt. Det är lätt för människor kring ett barn med intensiva reaktioner att veta vad hen känner, medan människor kring ett barn med ljumt känslouttryck har det svårare att tolka vad barnet känner. Barnet med låg intensitet av reaktioner har lika viktiga känslor, men man visar dem inte starkt. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Reaktionens intensitet och styrka är någonting informant 1 ser som ett komplicerat fenomen. Han tycker att de flesta av elevernas temperament låg någonstans mellan låg och hög, kanske även närmare låg kvaliteten, men de brukar vara överdramatiska med känslouttryck. Han säger att i dagens skola är det viktigt att få andra att skratta och därför överdriver många sin känslighet. Då kan det vara svårt att säga vem som har starka känslor eller om man överdriver dem. I alla fall betonar informant 1 att reaktionens intensitet och styrka som kvalitet är inte mycket störande i hans klassrum. Informant 2 i sin del berättar om ångest, som har blivit allt vanligare bland flickor i skolan. Eftersom det är långa köer till skolpsykologen. Informant 2 tycker också att platsordningen är viktigt när man vill undvika konfrontationer: de som reagerar starkt ska inte sitta tillsammans.

Sinnesstämningens natur kan vara antingen negativ eller positiv. Någon som har negativ sinnesstämning brukar alltid vara pessimistisk och vresig. En sådan person är olycklig även utan olyckor eller sorgliga händelser. Motsatsen, en person med positiv sinnesstämning, är alltid optimistisk och gladlynt. Hen blir ledsen bara om det händer någonting negativt. Sinnesstämningens natur betyder människans innersta väsen och attityd till livet. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

När man pratar om överdriften för att få andra skratta, tycker informant 1 att självkänslan är en annan sak som gör det mer komplicerat att identifiera egenskaper. Självkänslan har mycket att göra med sinnesstämningens natur, speciellt bland flickorna. Informant 1 berättar att flickorna har en tendens att vara negativa och pessimistiska, eftersom de inte tror på sig själva. Då kan lärare inte säga vem som faktiskt har det här temperamentet, utan man kan bara se att de flesta av flickorna är pessimistiska. De behöver bli uppmuntrade att allt går bra och att de måste tro på sig själva. Informant 1 tycker att det är viktigt att han som lärare bildar sådana situationer att det inte är obekvämt för de som är pessimistiska. Bland pojkarna är negativitet inte så vanligt, för de har en sådan "machokultur", som informant 1 beskriver, att de tycker om att vara högljudda och självsäkra.

Med distraktionströskel avses hur lätt det är att avbryta någons förehavande. När man har hög distraktionströskel, lägger man märke till allting som händer omkring. Då är det svårt att koncentrera sig på någonting specifikt, eftersom man är intresserad av allt. Låg distraktionströskel däremot är den som koncentrerar sig på en sak och blir inte lätt störd. Det kan vara svårt för hen att höra prat, när man till exempel läser. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Distraktionströskeln är en utmaning i skolvärlden, menar informant 1. Själv ser han det på det sättet att han måste säga saker åtminstone tre gånger innan alla med låg eller hög distraktionströskel hör det. Både informant 1 och informant 2 brukar också skriva saker på tavlan så att man kan kolla tavlan om man är okoncentrerad. Det hjälper också att koncentrera, eftersom man vet att snart är det dags att fortsätta till nästa uppgift. Ett annat

hjälpmedel som användes av informant 1 är växling: under lektionen har de flera olika uppgifter, både skriftliga och muntliga. Låg distraktionströskel är likaså problem ibland, eftersom sådana elever vill till exempel göra skriftliga uppgifter för mycket. Då måste läraren, säger informant 1, lugna dem och bestämma att nu måste man delta i muntliga uppgifter. Informant 2 säger också att ibland måste man säga till någon att nu måste vi fortsätta till nästa uppgift.

Uppmärksamhetens omfattning och persistens bildar ett temperament, eftersom de två är så likadana och handlar om samma saker. Med uppmärksamhetens omfattning avses tiden som man fokuserar till exempel på ett projekt, utan att vilja växla mellan många olika saker, och persistens betyder hur segt man fortsätter när man möter problem. När man har hög uppmärksamhets omfattning och persistens, kan man fokusera på ett projekt väldigt länge och vill få det färdigt. Då fortsätter man utan att bry sig om problem och hinder. Man kan också sluta och fortsätta med samma projekt utan svårigheter att börja. Om man har låg uppmärksamhetens omfattning och persistens, vill man byta förehavande efter en kort tid och det första hindret får en att ge upp. Det är också svårt att fortsätta med samma projekt om man är tvungen att sluta för en stund. (Keltikangas-Järvinen, 2004)

Uppmärksamhetens omfattning och persistens är någonting informanter 1 och 2 är också bekant med. Informant 1 berättar om projektdagar i skolan, där man borde fokusera på ett projekt länge. Då måste läraren verkligen uppmuntra eleverna att gå vidare och fokusera på projektet. Då är det väldigt lätt att se vem som har hög uppmärksamhets omfattning och persistens. Informant 1 tror ändå att mobiltelefonerna och modern teknologi har förändrats massans förhållanden till "multitasking" på så sättet att de är svårt för de flesta att koncentrera på en sak, när vanligen händer allt snabbt och många saker på samma gång. Informant 2 säger att eleverna brukar säga lätt att "Jag ger upp." Det kan hända att de inte läser eller lyssnar på instruktioner och sen ger upp eftersom de inte vet vad man måste göra. Det här problemet brukar informant 2 lösa så att andra elever förklarar vad man måste göra, eftersom hon har märkt att man lyssnar på andra elever bättre än lärare. Om det inte finns sådana elever som vill berätta för andra, då skriver hon bara sidnummer och övning och kanske "instruktioner?".

4 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Det är säkert att vissa temperament är mer problematiska i skolan, än andra. I skolan finns det vissa saker som måste vara gjort på ett visst sätt: rutiner måste vara ständiga, när det finns tjugo människor i samma rum. Aktivitetsnivån är någonting problematiskt: det går inte att man rullar runt i klassen eller pratar högljudd när andra elever gör övningar. Det är inte heller acceptabelt att bli arg och kasta saker eller att inte slutföra övningar eftersom man inte har tillräckligt persistens. Därför är lärarens roll viktig i klassrummet.

Den lättaste åtgärden för lärare är att ordna sittplatser så att skolarbete fungerar väl. Det betyder att elever med samma temperament borde inte sitta tillsammans: en hög aktivitetsnivå går bättre med en låg aktivitetsnivå, ett ljumt känslouttryck behärskar ett starkt känslouttryck och en bra koncentrationsförmåga uppmuntrar en sämre koncentrationsförmåga.

Det är alltid viktigt att läraren känner sina elever. Då vet man när man måste vara uppmuntrande och när atmosfären är trygg. Känslan av trygghet är viktigt, eftersom då kan till exempel de som är undvikande vara också lite mer närmande och intresserade av saker. Det är alltid lättare att beakta individer, när de vågar visa hur de känner.

När man skriver planen på tavlan, hjälper det mycket i många olika sammanhang. Då vet de som inte gillar överraskningar och förändringar, allt som kommer att hända under klassen. Det hjälper också dem som inte kan koncentrera och dem som koncentrerar för väl, eftersom båda vet vad som sker just nu och vad man måste göra som näst.

Ibland är det mycket svårt för läraren att förstå vad som orsakar problem. Till exempel om flickor är negativa, vill inte göra saker och säger att de har ångest, är det inte alltid temperamentet det handlar om, utan låg självförtroende och låg självkänsla. Då är det speciellt viktigt att vara uppmuntrande. En uppmuntrande och trygg miljö skapar möjligheter att våga vara sig själv.

Samarbetet med specialläraren är också ett sätt att beakta både individens och klasskamraternas temperament. Mitt i undervisningen kan man beakta temperamenten bara i den stora bilden genom metoderna som fungerar för hela klassen och beaktar hela klassens funktionsförmåga. Specialläraren däremot kan arbeta med individen, vilket tar mycket resurser. Klassläraren eller ämnesläraren måste ändå vara kunnig så att alla når sin potential i klassrummet.

5 LITTERATURFÖRTECKNING

- Alanko, Maria. 2018. *Pienen lapsen temperamentin, päivähoitomuodon ja viihtyvyyden välinen yhteys äidin arvioimana*. Pro Gradu -avh., Jyväskylän yliopisto. [Citerat 10.3.2019]. Tillgänglig: <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59286/URN%3ANBN%3Afi%3Aaju-201808213882.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>.
- Hirsjärvi, Sirkka, Hurme, Helena. 2000. *Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsingfors: Helsinki University Press.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa. 2004. *Temperamentti – ihmisen yksilöllisyys –*. Helsingfors: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa. 2006. *Temperamentti ja koulumenestys*. Helsingfors: WSOY.
- Keogh, Barbara. 2003. *Temperament in the Classroom*. Baltimore: Brookes Publishing.
- Lemponen, Niina. 2011. *Viidesluokkalaisten itsearvioidut temperamenttipiirteet, liikunnan arvosanat ja niiden väliset yhteydet*. Pro Gradu -avh., Jyväskylän yliopisto. [Citerat 10.3.2019]. Tillgänglig: <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/27308/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aaju-2011071911184.pdf>> .
- Mylly, Heidi, Peltoniemi, Jenni. 2007. *Temperamentti yksilöllisyyden kuvastajana. Tutkimus sinnikkyyden yhteyksistä kouluosaavutuksiin ja oppilasarviointiin*. Pro Gradu -avh., Jyväskylän yliopisto. [Citerat 10.3.2019]. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/10565/1/URN_NBN_fi_jyu-2007414.pdf>.
- Ruusuvuori, Johanna, Tiittula, Liisa. 2009. *Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus*. I: Haastattelu – tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Red. av Johanna Ruusuvuori. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. S. 22–56.
- Utbildningsstyrelsen, 2014. *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014*. [Citerat 29.1.2019]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/lp2016/grunderna_for_laroplanen>.
- Utbildningsstyrelsen, u.å. *Läroplanen och timfördelningen*. [Citerat 26.2.2019] Tillgänglig: <https://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/laroplanen_och_timfordelningen>.
- Yin, Robert. 2009. *Case study research. Design and methods*. Fjärde upplagan. USA: SAGE Publications, Inc. S. 130.